

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต

พระมหาพินิจ พรหมวิจิตร¹

รัฐจวน คำศิริพิทักษ์²

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อบรมบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานในการเสริมสร้างทักษะชีวิต และเพื่อศึกษาผลของรูปแบบการเรียนรู้อบรมบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานในการเสริมสร้างทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน รวม 40 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ รูปแบบการเรียนรู้อบรมบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต พัฒนาจากการบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้อบรมบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน หลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้อบรมบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน มีทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้อบรมบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธ แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน, ทักษะชีวิต, นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา กลุ่มวิชา จิตวิทยาการเรียนรู้และการสอน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขต สวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

Email: dhammabangtoei@gmail.com

² รองศาสตราจารย์, ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน, หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขต สวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

Email: dcili@kbu.ac.th sumit.s@ku.ac.th

³ รองศาสตราจารย์, รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา

ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขต สวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

Email: psy.phd@kbu.ac.th

The Development of an Integrative Buddhist and Brain – Based Approach Learning Model for Enhancing Life Skills

Pinij Promwijit¹

Ranchuan Kamwachirapitak²

Prasarn Malakul Na Ayudhaya³

Abstract

The main purposes of this research were to study life skills, to develop an Integrative Buddhist and Brain - Based Approach Learning Model for enhancing life skills, and to study the result of the Integrative Buddhist and Brain - Based Approach Learning Model for enhancing life skills of elementary school students in Bangkok Metropolis. The sample group consisted of 40 elementary students randomly assigned into 20 experimental and 20 control group samples. The results of this research were as follows: The Integrative Buddhist and Brain – Based Approach Learning Model for enhancing life skills was developed with the Item Objective Congruence (IOC) between 0.66 – 1.00. The life skills of the experimental group in the post experiment period as well as in the follow up period were significantly higher than the pre-experiment period at .01 level. Life skills of the experimental group was significantly higher than the control group at .01 level.

Key words: Learning Model, Integrative Buddhist and Brain-Based Approach, life skills, elementary students

¹ Ph.D. Candidate, Ph.D. Program in Psychology, Kasem Bundit University.

Address: 1761 Patanakarn Road, Suamluang, Bangkok 10250

Email: dhammabangtoei@gmail.com

² Assoc. Prof. Director of Development Center for Innovation of Learning and Instruction, of Doctor of Philosophy in Psychology ,Kasem Bundit University.

Address: 1761 Patanakarn Road, Suamluang, Bangkok 10250

Email: dcili@kbu.ac.th sumit.s@ku.ac.th

³ Assoc. Prof, Vice-President for Academic affairs, Director of Doctor of Philosophy in Psychology Program

Address: 1761 Patanakarn Road, Suamluang, Bangkok 10250

Email: psy.phd@kbu.ac.th

บทนำ

สภาพสังคมในศตวรรษใหม่เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยี การสื่อสาร ซึ่งบุคคลในสังคมจะต้องตั้งรับกับวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณญาณ จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียน ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาทางเพศ และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตง่าย ครุจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันให้รอดพ้นจากปัญหาต่าง ๆ รอบตัว และตั้งรับต่อการก้าวรุกรังทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักงานการปฐมนศึกษา, 2551; วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2545) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและสร้างสมดุลของการพัฒนาในทุกมิติ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2553 มุ่งเน้นลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักการจัดการศึกษาที่นักเรียนทุกคนมีความสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด คำนึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการ การคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหามาตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษานอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดให้ “ทักษะชีวิต” เป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทักษะชีวิต (Life Skills) คือความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้บุคคลมีพฤติกรรมในทางที่เหมาะสม สามารถจัดการกับความต้องการและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อนในปัจจุบัน ช่วยสนับสนุนและลดประเด็นปัญหาที่เข้ามาคุกคามชีวิตของแต่ละบุคคล ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนช่วยเสริมสร้างการดำเนินชีวิตให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชนที่จะช่วยให้เผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน (วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2545: 66-67) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งให้ความรู้และเน้นที่ทักษะ (Skills) การจัดการเรียนรู้ต้องทำให้นักเรียนรู้สึกท้าทาย มีกิจกรรมให้ทำ ครุมีบทบาทสำคัญยิ่งกว่าเดิมในฐานะเป็นผู้ฝึกให้

นักเรียนได้เกิดทักษะที่จำเป็น ออกแบบการเรียนรู้ ตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และลงมือปฏิบัติ ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้เกิด ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills) (พานิช ,2554) การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้เป็น กระบวนการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียน แสวงหาคำตอบ นอกจากจะส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้แล้วยังทำให้นักเรียนมีประสบการณ์เกิดเป็นทักษะชีวิต (Life skills) ซึ่งการมีทักษะชีวิตที่ดีช่วยให้เด็กรู้จักที่จะ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการนำแนวคิดการใช้ สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) เป็น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นและฝึกให้นักเรียนได้ฝึก กระบวนการและทักษะการคิดที่สอดคล้องกับวิถี การดำเนินชีวิตหรือประสบการณ์ของนักเรียน ในขณะที่การจัดการเรียนรู้เชิงพุทธเป็นการฝึก ควบคุมพฤติกรรมด้านกาย วาจา ใจ เพื่อ ควบคุมการใช้และแสดงอารมณ์ให้เหมาะสม เมื่อนำแนวคิดหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้งสองมา ประยุกต์ใช้จะทำให้ให้นักเรียนมีทักษะและ กระบวนการคิด มีการควบคุมอารมณ์ที่ดี แสดง อารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีและสามารถดำเนินชีวิต ในสังคมได้อย่างปกติสุข ทักษะชีวิตจึงมี ความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง (Caine and Caine, 1990)

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดที่จะ เสริมสร้างทักษะชีวิต ของนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดการเรียนรู้โดย

ใช้สมองเป็นฐานที่เชื่อว่า การใช้ความรู้ความ เข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสมองเป็นเครื่องมือในการ ออกแบบเป็นการสร้างศักยภาพสูงสุดในการ เรียนรู้ของมนุษย์และแนวคิดเชิงพุทธที่เชื่อว่าการ พัฒนาศักยภาพของนักเรียนเพื่อให้มี พฤติกรรมที่พึงปรารถนาและประสบความสำเร็จ ในด้านต่างๆ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง จะต้องฝึกฝน พัฒนาตนเองด้วยหลักธรรมอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่ง หลักการพัฒนาชีวิตจะต้องพัฒนาด้วยหลัก ไตรสิกขา คือ ด้านพฤติกรรม(ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา(ปัญญา) ซึ่งการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานนั้นจะก่อให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความหมายต่อนักเรียน กลายเป็นความจำระยะยาว ส่วนการเรียนรู้เชิง พุทธนั้นเป็นการพัฒนาด้านพฤติกรรมด้านกาย วาจา ใจ อันเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาทักษะ ชีวิตของนักเรียน ซึ่งหากนักเรียนได้รับการ จัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการทั้งสอง ดังกล่าวนี้อาจจะสามารถสร้างทักษะชีวิตให้คงอยู่ กับนักเรียนตลอดไป

ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ บูรณาการแนวคิดทั้งสองนี้เป็นรูปแบบเฉพาะเพื่อ ใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาตอนต้น โดยดึงเอาจุดเด่นของแต่ละ แนวคิดมาบูรณาการ ทั้งนี้เพราะแต่ละแนวคิด มีหลักการและวิธีการที่เป็นลักษณะเฉพาะ จำเป็นที่มีการวิเคราะห์ สรุป และสังเคราะห์มา ใช้ประโยชน์ในเชิงบูรณาการให้เหมาะสมต่อการ เสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานมีทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานมีทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วยกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทั้ง 2 กลุ่มได้จากการสุ่มโดยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบบการวิจัยใช้วิธีการสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมศึกษาสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (The Randomized Control-Group Quasi-Exp Design) สำหรับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การ

สนทนากลุ่มเฉพาะ ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต 438 โรงเรียน จำนวน 33,791 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาลักษณะทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 100 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และเป็นกลุ่มควบคุม 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

1. แบบวัดทักษะชีวิต เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะชีวิต 4 ด้าน เพื่อใช้ศึกษาทักษะชีวิต วัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล การใช้รูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนแบบวัดทักษะชีวิต ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00

หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20

หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับ

ค่อนข้างสูง

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40

หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับ

ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60

หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับ

ค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80

หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับ

น้อย

การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดใช้วิธี

1) หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดโดยพิจารณาจาก (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.66-1.00 2) วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดทักษะชีวิต ทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (α -Coefficient) เท่ากับ .923 (Cronbach, 1963)

2. รูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยประยุกต์เนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี กิจกรรม วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และได้ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00

3. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร และการมีทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ภายหลังสิ้นสุดระยะติดตามผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวความคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการพัฒนาปัญหาวิจัยและแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสร้างนิยามปฏิบัติการและแบบวัดทักษะชีวิต เพื่อใช้เป็น Pre-test ของกลุ่มตัวอย่าง 40 คน ที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในการทดลองรูปแบบการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในช่วงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมเป็นเวลา 12 ครั้ง และติดตามผลหลังการทดลองเป็นเวลา 1 เดือน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ

ผลการวิจัย

1 ผลการศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิต พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$)

โดยด้านความตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 3.53$ และ $\bar{x} = 3.48$) ส่วนด้านการจัดการกับอารมณ์และ

ความเครียด และด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$ และ $\bar{x} = 3.18$) และ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งรายด้านและโดยรวม

ทักษะชีวิต	n	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1. ด้านความตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	100	3.53	.66	ค่อนข้างสูง
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	100	3.18	.79	ปานกลาง
3. ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	100	3.23	.86	ปานกลาง
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	100	3.48	.77	ค่อนข้างสูง
รวม	100	3.35	.66	ปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนทักษะชีวิตของกลุ่มทดลองระยะก่อนการทดลอง ระยะ

หลังการทดลองและระยะติดตามผล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้รูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในภาพรวม (n=40)

กลุ่ม	n	รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธและเสริมสร้างทักษะชีวิต					
		ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		หลังการติดตามผล	
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
กลุ่มทดลอง	20	3.29	.58	3.73	.31	4.33	.21

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดทักษะชีวิต ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เท่ากับ 3.29, 3.73 และ 4.33 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with Repeated Measures) พบว่า ความแปรปรวนของคะแนนทักษะชีวิต ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6878.004$)
 ดังแสดงในตารางที่ 3

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดทำแผนของกลุ่มประชากร
 เปราะบางในชุมชน (ทั้งด้านกายภาพและ
 เศรษฐกิจ) เพื่อให้ความช่วยเหลือในการอพยพ
 เคลื่อนย้ายประชากรกลุ่มนี้อย่างปลอดภัย และ
 สนับสนุนให้สามารถดำรงชีวิตในพื้นที่อาศัย

ชั่วคราวหรือภายนอกชุมชนได้ในระหว่างประสบ
 ภัยพิบัติน้ำท่วม

2. ควรส่งเสริมให้เกิดการตระหนักและ
 เห็นถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมด้าน
 การย้ายถิ่นอย่างปลอดภัยเพื่อให้สามารถปรับตัว
 ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ
 ทางธรรมชาติ ทั้งในระดับชุมชน และ
 ระดับประเทศ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with
 Repeated Measures) ของคะแนนทักษะชีวิต ของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง
 ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P Value
การวัดก่อน หลังและระยะติดตามผล	1	859.639	859.639	6878.004	.000
ความคลาดเคลื่อน	19	2.375	.125		
รวม(Total)	20	862.014	859.764		

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาผลการ
 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ
 (One Way ANOVA with Repeated
 Measures) จะเห็นได้ว่า ความแปรปรวนของ
 คะแนนทักษะชีวิตในระยะก่อนการทดลอง หลัง
 การทดลองและระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง
 อย่างน้อย 1 คู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .01 ($F = 6878.004$)

เพื่อให้ทราบว่าคะแนนทักษะชีวิตของกลุ่ม
 ทดลองในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำ
 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน
 ทักษะชีวิต ทั้ง 3 ระยะของกลุ่มทดลอง ด้วย
 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วย
 วิธี LSD (Least Significant Difference) เพื่อดู
 ว่าคู่ใดแตกต่างกันและแสดงผลการทดสอบใน
 ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิต ของกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

ระยะ	n	ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	P Value
ก่อนการทดลอง-ระยะติดตามผล	20	-1.037	.152	.001
หลังการทดลอง-ระยะติดตามผล	20	-.599	.031	.001
ระยะติดตามผล-ก่อนการทดลอง	20	1.037	.152	.001
ระยะติดตามผล-หลังการทดลอง	20	.599	.031	.001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4 พบว่า ในกลุ่มทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิต ระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง (Mean Difference= 1.037) และระยะติดตามผลสูงกว่าหลังการทดลอง (Mean Difference= .599) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์คะแนนทักษะชีวิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 5 และ ตารางที่

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนทักษะชีวิต ในระยะหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P Value
ระหว่างกลุ่ม (Between Group)	1.302	1	1.302	10.970	.001
ภายในกลุ่ม (Within Group)	4.511	38	.119		
รวม(Total)	5.813	39			

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ความแปรปรวนของคะแนนทักษะชีวิต ระยะหลังการทดลองได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการ

แนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=10.970$)

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนทักษะชีวิต ในระยะติดตามผลการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P Value
ระหว่างกลุ่ม (Between Group)	10.529	1	10.529	245.442	.001
ภายในกลุ่ม (Within Group)	1.630	38	.043		
รวม(Total)	12.159	39			

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ความแปรปรวนของคะแนนทักษะชีวิต ระยะติดตามผลการทดลอง ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 245.442$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) โดยด้านตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 3.53$ และ $\bar{x} = 3.48$) ส่วนด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$ และ $\bar{x} = 3.18$) จากผลการวิจัยอภิปรายผลได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร สามารถเห็นคุณค่าของตนเอง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนๆ ได้ดีเพราะรูปแบบการเลี้ยงดูของสังคมไทยที่รักเอ็นดูและทะนุถนอมสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ แต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานครไม่สามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้ดี เพราะการอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน และการเรียนการสอนที่โรงเรียน ที่มีความแตกต่าง ขาดผู้ใหญ่ที่

เป็นแบบอย่างในการจัดการกับอารมณ์ และการตัดสินใจต่าง ๆ นักเรียนยังไม่มีความกล้าในการตัดสินใจต่อปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างเต็มที่ กลัวที่จะผิดจึงต้องรอการตัดสินใจของพ่อแม่ครูอยู่เสมอ จึงเป็นผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น พบว่า

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน มีทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลดังกล่าวสามารถอภิปรายผลได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน ซึ่งได้บูรณาการการจัดการเรียนการสอน ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยที่การจัดกิจกรรมด้วยการบูรณาการแนวคิด ได้เน้นถึงการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มลงมือทำด้วยตนเอง เช่น ร่วมกันระดมสมองหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ชมสื่อวีดิทัศน์ ที่ผู้สอนได้นำเสนอไป โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แนะแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์ และได้เชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้เกิดเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งจะช่วยให้

ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ผู้วิจัยสอนและสามารถนำกรอบแนวคิดไปสร้างหลักการจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน(Brain-Based Learning) โดยแบ่งออกได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (Preparation stage) ในขั้นนี้ คือ การเตรียมกรอบงานเพื่อการเรียนรู้ใหม่และเริ่มใช้สมองของผู้เรียน เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง ในขั้นนี้กระบวนการเรียนการสอนมักจะเน้นการทบทวนเรื่องการนำเสนอเป็นภาพหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง หากผู้เรียนมีความรู้เดิมมาก่อนก็จะทำให้การเรียนรู้เร็วขึ้น เช่น การฟังเรื่องตลกอาจไม่ขำเลยหากไม่รู้เรื่องเดิมมาก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นรับรู้ (Acquisition stage) เชื่อมโยงแหล่งข้อมูลในการรับรู้ ได้แก่ การอภิปราย การบรรยาย การใช้เครื่องมือทางการมองเห็น การให้สิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ การแสดงบทบาท ตัวอย่าง การอ่าน การทำโครงการกลุ่ม การทำกิจกรรมหมู่ เป็นต้น ดังนั้น การให้ผู้เรียนเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างได้ก็ควรให้เขาได้พูดได้ปฏิบัติ เนื่องจากสมองจะซึมซับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนเล็ก ๆ มาประสานต่อกันได้ในการเรียนการสอนจึงต้องให้สมองของผู้เรียนรับรู้และให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ต่าง ๆ จากการเรียนรู้เอง

ขั้นที่ 3 ขั้นขยายรายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration stage) ช่องว่างสำคัญในการเรียนการสอนคือ ช่องว่างระหว่างสิ่งที่ผู้สอนอธิบายกับสิ่งที่ผู้เรียนเข้าใจ การลดช่องว่างนี้ผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเข้าใจสิ่งที่เรียนได้

ลึกซึ้งขึ้น และได้ข้อมูลย้อนกลับด้วยกลวิธีให้ความหมายโดยนัย หรืออย่างแจ่มแจ้ง ผู้สอนให้การแก้ไขควบคุมการสอนโดยหลักการของความคิดโดยมีวิจารณ์ญาณ การขยายความโดยนัยหรือแจ่มแจ้งเป็นเรื่องสำคัญในขั้นตอนนี้ กลวิธีที่ให้ความหมายอย่างแจ่มแจ้ง ได้แก่ การให้คำเฉลย การตรวจสอบ การย่อความหรือสรุปความ การให้ข้อมูล การให้ความหมายโดยนัย ได้แก่ การเล่นเกมทบทวน การไปศึกษานอกสถานที่ การใช้ประสบการณ์ในชีวิตจริง ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างความทรงจำ (Memory formation stage) แม้จะมีการให้กระบวนการขยายรายละเอียดในการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทดลองหรือมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน การทรงจำก็อาจจะดีหรือไม่ดีได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเก็บกักความทรงจำนั้น ๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เช่น การพักผ่อนที่เพียงพอ ระดับของอารมณ์ บริบท อาหาร คุณภาพและปริมาณของการเชื่อมโยงระดับสมอง ภาวะของผู้เรียน ความรู้เดิม การพักผ่อนอย่างเพียงพอจะช่วยให้สมองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการรวบรวมข้อมูลอาหารที่ดีมีประโยชน์ก็สามารถทำให้ร่างกายได้รับสารที่ช่วยให้การทรงจำที่ดีได้ ขั้นที่ 5 ขั้นบูรณาการ เพื่อ นำ ไป ใช้ (Functional integration stage) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถระลึกสิ่งที่เรียนรู้และนำไปใช้ได้

2.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน มีทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัย

ดังกล่าวสามารถอภิปรายผลได้ว่า นอกเหนือจากเหตุผลที่ได้อภิปรายในสมมุติฐานข้อที่ 1 แล้ว อาจจะเป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตนั้น มีขั้นตอนและวิธีการที่หลากหลายจึงทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย ความพร้อมด้านจิตใจ สำรวจตนเองและผู้อื่น วิเคราะห์แยกแยะข้อมูล แก้ไขปัญหา และทำงานเป็นกลุ่ม โดยการจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวผ่านขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม เป็นขั้นเตรียมผู้เรียน หรือการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ 2) ขั้นนำเสนอความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เพราะทุกคนมีความต่างกัน มีประสบการณ์ มีพื้นฐานเฉพาะตัว 3) ขั้นลงมือเรียนรู้ ฝึกทำฝึกฝน เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทำ ลงมือทดลองใช้ความรู้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 4) ขั้นสรุปความรู้ เป็นขั้นการนำเสนอประสบการณ์ทั้งหมดมาสรุปรวบยอด จะเห็นได้ว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ทั้ง 4 ขั้นตอนนี้เป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจภายใต้การดูแลของผู้ปกครอง ดังนั้น จากการกำหนดกิจกรรมที่หลากหลายและมีขั้นตอนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ จึงทำให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อ

เสริมสร้างทักษะชีวิตมีทักษะชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรวิวัฒน์ (2530: 50) ได้สร้างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้หลักธรรมการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการเป็นหลักการและขั้นตอนการสอนตามพุทธวิธีขึ้น รูปแบบนี้พัฒนาขึ้นจากหลักการที่ว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมแรงจูงใจและวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ การได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกแยะและนำไปสู่การปฏิบัติงานประจักษ์จริง โดยครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ศิษย์มีโอกาสคิดและแสดงออกอย่างถูกวิธี จะสามารถช่วยพัฒนาให้ศิษย์เกิดปัญญาและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นต้นแบบหรือแนวทางในการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเยาวชนโดยรวม
 - 1.2 สำหรับผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กนักเรียนควรพิจารณาคุณค่าของการนำแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยามาบูรณาการในการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนด้านอื่น ๆ
 - 1.3 การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสามารถประยุกต์ใช้กับนักเรียนระดับอื่นได้ แต่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการนำไปใช้
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบอื่น ๆ ด้วยวิธีที่

หลากหลายและมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพอย่าง
ลุ่มลึกยิ่งขึ้น

การเรียนรู้ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมให้กับ
กลุ่มเป้าหมาย

2.2 ควรมีการศึกษาวិจัยการจัดการ
เรียนการสอนรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการ
แนวคิดเชิงพุทธและแนวคิดอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้าง

References

- Caine, R.N., & Caine, G. (1990). **Mindshifts: A Brain-Based Process for Restructuring Schools and Renewing Education**, 2nd Edition. Tucson,AZ:Zephyr Press.
- Cronbach L.J. (1963). **Educational Psychology**. New York: Harcourt, Brace&Co.
- Ministry of Education. (2545). **Learning Area of Social Studies, Religion and Culture Teaching Handbook**. Bangkok: Express Transportation Organization Printing House.
- , (2545). **Measurement and Evaluation Handbook**. Bangkok: The Teachers Council of Thailand, Ladphrao Printing House
- , (2551). **The Basic Education Core Curriculum (A.D.2008)**. Office of the Basic Education Commission. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation Of Thailand Limited Printing House.
- Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2547). **The Studying Report of The Standard Quality of Thailand Students**. Bangkok: Pimluk.
- Panit, Wijarn. (2554). **Learning Making for students in the 21st century**. Bangkok: Sodsri Saritwong Foundation.
- Wongpiromsan, Yongyut. (2545). **The principle and life skills technique teaching**. Educational Administration division.